

זרע שמשון
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שבאי ועינים תראה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו גזרעכם וכו',
בני חיי ומוזני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשאריות כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכו' הנח"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ח"ל: הבטיח הגאון ישעיה
טובה לכל הגושתדלים והמסייעים
ברוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להנה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכו"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב עמוהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל בהמנים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם, כל הימים

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבשו בי תונככי.

חזון יחזקאל
רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבות אפרים אורח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

מלליצי יין ושיר

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספרו
רבינו בטרם עלה השמימה
החבורים שלו מי שייטיע בהדפסת
החבורים שלו יהיה לו למליץ
ישר בעולם העליון

בן לאשרי
רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

צדקת הצדיקי
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

ועתה שלח העז את מקנך ואת אשר לך בשדה, כל האדם והבהמה אשר ימצא בשדה ולא יאסף הביתה, וירד עליהם הברד ומתו. במכת הברד מצינו
שמה רבינו הזהיר את פרעה 'ועתה שלח העז את מקנך' בכדי להצילם ממכת הברד, והקשו המפרשים מפני מה במכת דָּבָר, לא מצינו שהזהירם משה
רבינו להכניס את הבהמות לבתים. ויש לתרץ על פי מה שמובא במדרש (ילקוט שמעוני פרשתינו רמז קפ"ב): דָּבָר מפני מה בא עליהם, לפי ששמו את
ישראל רועי בהמות שלהם, לפיכך הביא עליהם דָּבָר והרג כל מה שרעו ישראל. ברד מפני מה הביא עליהם, לפי ששמו את ישראל נוטעי גינות ופרדסים,
לפיכך הביא עליהם ברד ושבר כל מה שנטעו ישראל. ובכך מתבאר הכל להפליא, שכוונת משה רבינו היתה שיבינו המצריים הטעם שלקו במכות אלו,
ועל כן במכת הברד שטעם המכה היתה לשבר את מה שנטעו ישראל, על כן צוה משה להכניס הבהמות לבתים בכדי שידעו שעינק המכה היא לשבר
את הנטיעות, שבהם השתעבדו בישראל. אולם במכת דָּבָר שעיקרה היה להעניש את מצרים על ששמו את ישראל לרעות את בהמותיהם, ועל כן נגזר
על בהמותיהם למות, על כן לא צוה משה להכניס הבהמות לבתים, כי על ידי זה לא תתקיים עיקר המכה. (זרע שמשון אות ט"ו).

ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה. במדרש (שמ"ר יא:ג): ושמתי פדות, מלמד שאף ישראל היו ראויים ללקות במכה זו. ולכאורה
לא מובן מפני מה דוקא במכה זו של הערוב היו ישראל ראויים ללקות. ופרשו המפרשים הטעם משום שהיו בבני ישראל הרבה שעבדו עבודה זרה,
ואמרו (סוטה ח:), דאף בזמן שאין ב"ד שיכולים ליתן עונש סקילה, מ"מ לא נתבטל דין ארבע מיתות, ומי שנתחייב סקילה חיה גורתו. וא"כ היות שבני

תולדות האבני נזר ז"ע

ידוע על קפדנותו הרבה במקרים של הברחה מכם, או העלמת תשלום למדינה, פעם נסע לווארשה והיו אתו ברכבת כמה מלוויים, באמצע הדרך הופיע הסיד נוסף וביקש לתת לו שלום, האבני נזר התפלא שלא ראה אותו מקודם, והסבירו לו שהוא נסע 'על גאפע' – (ביטוי שגור למי שנוסע בלי כרטיס ומתחמק מן המבקר). האבני נזר התקשה לרדת לסוף דעתם, ושאל פירוש הדבר, אמרו לו שכך דרכם של המתחמקים מלקנות כרטיס נסיעה, הם מתחבאים תחת המושבים עד שעובר המבקר הבדוק את הכרטיסים, ואחרי שעבר הם יוצאים ממחבואם. האבני נזר קפץ ממקומו: 'כך, כך, אתה נוסע בלי כרטיס! ודינא דמלכותא היכין? לא רצה לתת לו שלום עד שירד בווארשה וירכוש כרטיס נסיעה ויקרע אותו, כמובן שהחמיד עשה כמצוותו, ורק אח"כ נתן לו שלום.

פעם הביא הסיד אחד מתנה אריג משי למלבוש של שבת, החמיד רצה לשבח את מתנתו, והוסיף: 'זה משי מהויץ לארץ'. האבני נזר התעניין לדעת איך השיג אריג מהויץ לארץ, הלה סיפר כי הביא אותו מקטוביץ בעת שחזר משם מנסיעתו בעסקי מסחר, והוסיף שממעטים לבדוק שם את הנוסעים העוברים את הגבול. אם כן הזדעק האבני נזר: 'לא שלמת על זה מכם', וסירב לקבל את המתנה. (מראה הדשא).

אבל אחר שראה ש'חדל המטר' גם כן, חשבו שאולי פעולת כשפיהם גרמו לבטל הברד, לכן 'יוסף לחטוא ויכבד לבו הוא ועבדיו'.

לע"נ הגר"ר יעקב ב"ר דוד קלמס יא"צ כ"ז טבת
גדר איסור טריפה ונבילה. ז"ל אבני נזר (י"ד סי' כ"ג אות א'): תנן בחולין (פ"ג מ"א): 'אלו טריפות נקובת הושט'. ויש לדקדק למה לא תני 'ניקב' הושט כבשאר נקובים כמו 'ניקב קרום'. וכן יש לדקדק בלשון 'פסוקת הגרגרת', [מדוע לא תנן 'נפסק הגרגרת'].

ויש לומר לפי מה דמשמע (עי' חולין נח.) גבי ולד של טריפה, דהיכא דנטרפה האם ולבסוף נתעברה, מותר הולד, ולא אסרינן לה משום ד'עובר ירך אמו', דדוקא בנתעברה ולבסוף נטרפה, אסור הולד. ולכאורה קשה, מדוע היכא דנטרפה האם ולבסוף נתעברה, מותר הולד, סוף סוף האם עדיין היא טריפה בשעה שהיא מעוברת ג"כ, ותאסר הולד [משום ד'עובר ירך אמו'].

וצ"ל דכל האיסור [של טריפה, אינו משום המציאות דהבהמה היא טריפה, אלא מחמת שהבהמה נטרפה], ואז חל עליה איסור טריפה, ונמצא דחלות האיסור הוא [מחמת

שעת שנטרפה. וכמו איסור נבילה [דאין האיסור מחמת המציאות שחסר לה שחיטה, אלא] האיסור הוא מחמת שעת מיתה, [דכיון דמתה בלי שחיטה, לכך חל עליה איסור נבילה]. וראיה [דאיסור נבילה אינו משום המציאות שחסר לה שחיטה, הוא] מבשר מן החי שאינו מטמא אף שלא נשחטה, ואין בין בשר הפורש מן החי לבשר הפורש מן הנבלה כלום, ועל כרחין דרק מיתתו עשאתו נבילה, לא מה שהיא מתה לבד.

וכן הדין בבהמה טריפה, דאין האיסור מה שהיא בהמה שאינה חיה, רק מה שנטרפה ונעשית טריפה. ואף דאפילו נוצרה טריפה אסורה, הלא אם נוצרה מתה ג"כ אסורה, מ"מ האיסור רק על שנעשית טריפה, [דנוצרה טריפה, נחשב שנעשית טריפה בשעת יצירתה, וגם נוצרה מתה, נחשב שמתה בשעת יצירתה.

ולכן היכא דנטרפה האם ולבסוף נתעברה, מותר הולד, כיון דהאיסור חל בעת שנטרפה, וכאן נטרפה מקודם שנתעברה. ודוקא אם נתעברה ולבסוף נטרפה, אסור הולד, דכיון ד'עובר ירך אמו', לכן חל האיסור במה שנטרפה גם על הולד].*

אוסרתה בכל שעה, שהרי הולד אין בו טריפות, ולא גרע מן האם שאין בה איסור זה אלא כל כמה שהיא טריפה, ואילו חזרה לבריאותה תו לא היה בה איסור זה, עכ"ל. אבל הגר"ז (תמורה לא.) כתב להיפך, וז"ל: אין האיסור בטריפה מעשה הטריפה היינו הדבר המטריף כמו נרבע ונוגה, אלא הפסול מציאות הטריפה, וא"כ קשה דמאי נפק"מ מתי נטרפה, מ"מ כמו דאמרין ירך אמו וגם הולד טריפה כיון דאמו טריפה, כמו כן בנטרפה ואח"כ נתעברה נהי שלא היה כשנטרפה, מ"מ כיון שאמו טריפה וזה פסולתה, יהיה גם הולד פסול משום ירך אמו וצ"ע, עכ"ל. וע"ש עוד.

ישראל עבדו עבודה זרה שעונשו סקילה, היו ראויים שיבואו החיות גם עליהם דהוי כסקילה, אולם הקב"ה הצילם. ונראה לבאר הטעם שהצילם הקב"ה מעונש זה, לפי מה שכתבו המפרשים בשם הזוה"ק (עיין בצרור המור ד"ה העתירו), שהעשר מכות הם כנגד עשרת הדברות, נמצא שמכת ערוב שהיא הרביעית היא כנגד מצות שמירת שבת שהוא הדיבור הרביעי שבעשרת הדברות, ואמרו (שבת קיח:): כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו. והיות שבני ישראל שמרו את מצות השבת אף במצרים, וכמו שכתב הטור (סימן רפ"א), לכן זכו בזכות שמירת השבת שינצלו ממכת הערוב שהיא כנגד השבת. (זרע שמשון אות ב').

לע"נ הה"ק ר' אברהם ב"ר יהודה לייב איגו יא"צ כ"ז טבת
וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקולות ויוסף לחטוא ויכבד לבו הוא ועבדיו. יש לפרש, כי טעות הקדמונים היה שפועל הרע אינו פועל הטוב, ושתי רשויות הן, אחד פועל רע ואחד פועל טוב. והנה המטר היה בו טובה, כמו שכתב באלשיך [דפרעה היה חפץ במטר לתועלת הארץ], ופרעה חשב שכל כחו של משה ע"י פועל הרע, לכן אמר 'ואו כי רעה נגד פניכם', שהפועל הרע אשר פעל אתי רעות, עכשיו

יהיה 'נגד פניכם', וזהו 'למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם', שאין כחו אלא להרע לפרעה, ועכשיו הִרַע ופעל הרעה לכלותו במדבר. לזה עשה בחינה שהמטר שהוא טוב יאר, ויוודע מזה שפועל הטוב גם כן. [כלומר כיון שהאמין פרעה בשתי רשויות, רצה לבדוק אם בכח משה להמשיך גם את פועל הטוב, או רק את פועל הרע, ולפיכך ביקש ממש שיעתיר להפסיק רק את הקולות והברד, ולא את המטר, ואם יהיה כך, סימן הדבר שיש בכוחו להמשיך גם את פועל הטוב ע"י שנשאר המטר במצרים]. אך אחר שראה כי 'חדל המטר' גם כן, אז 'יוסף לחטוא', באמרו כי אין כחו אלא ברע, וכיון שיש פועל הטוב כנגדו, לא יתמיד כח פועל הרע רק במקרה.

עוד יש לומר מעין זה, כי בודאי אין ספק שגם הוא ועבדיו עשו פעולות לבטל

הרעה והמכה שבא עליהם [ע"י כשפים], אך לא יכולו. והנה במטר כבר התאמת להם שלא יכלו להביאו במצרים, שמעולם אין מטר במצרים, לכן ביקש לבטחון שישאר המטר, ובזאת יבחנו שאינו מעשה כשפים. [כלומר אם ישאר המטר יתברר שלא פעולת כשפיהם פעלה לבטל את מכת ברד, שהרי אין בכח הכשפים להביא מטר למצרים, ועל כרחך שיד אלקים עשתה].

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **צדקת הצדיק** - לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי חזון יחזקאל שערי זבול** - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

gilyonmy@gmail.com 732-510-0560

* וכ"כ בקובץ שמועות (חולין אות כ"ו, וקובץ שיעורים פסחים אות ק"כ) וז"ל: טריפה אין איסורה כל שעה תלוי במה שהיא עכשיו טריפה, אלא בשעה שנטרפה נאסרה לעולם, ואפילו תחזור לבריאותה ע"י מעשה נסים לא תהא ניתרת, דכיון שנאסרה שעה אחת אסורה לעולם. ולכן שפיר יש לחלק בין עיברה ולבסוף נטרפה לבסוף עיברה, דבעיברה ולבסוף נטרפה, בשעה שנטרפה חל איסור על הולד מדין 'עובר ירך אמו' א"פ שהולד עצמו אין בו טריפות. משא"כ בנטרפה ולבסוף עיברה, אין לאסור הולד מחמת האיסור שטריפותה של האם

'מעגלי צדק' על פרשת ראה מסוגל לעשירות

ר' ישראל וואלף מאנדעל היה עשיר, ונהפך עליו הגלגל ונעשה יורד ונצרך לבריות, ואמר לו הרה"ק בעל מעגלי צדק מדעוש: תהגה בספרי מעגלי צדק פרשת ראה, ותוושע ממצוקתך ויהיה לך הרחבה גדולה בלי מצרים. וכך היה, שאחר שלמד מעגלי צדק על פרשת ראה, נושע ויצא ממציר למרחב, והתברך בהשפעה מרובה בכל עניניו.

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת, כי עם קדוש אתה לה' אלקיך. ופירש"י ז"ל: לא תתגודדו על מת כדרך שהאמוריים עושין, לפי שאתם בניו של מקום ואתם ראויין להיות נאים ולא גדודים ומקורחים, עכ"ל. וקשה, דא"כ למה מצוה על בר מיין 'אבילות', [הרי אתם בנים למקום].

ויש לומר, דהנה כתיב: 'הצדיק אבד ואין איש שם על לב, ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק', והכוונה הוא, שאין הבכיה על הנפטר, רק על אותן שגורמים לזה בעונותיהם, וכמו שנאמר 'כי ימצא חלל באדמה אשר ה' אלקיך נותן לך לרשתה נופל בשדה', מה שהיא שלא בטבעית, וכגון מי שנפטר בחצי ימיו, הוי כעין חלל, דלא נודע מי הגורם למכה זה, אז 'ויצאו זקניך' הבית דין לחקור על זה, ומדדו בשכלם מהסיבות (-הסיבות, והיינו איזה עוונות גרם זה), והקרובים יעשו תשובה לכפר, ואמרו 'ידינו לא שפכו את הדם הזה' בלי לוי, כעין הנפטר מחבירו לא יפטר אלא מתוך דבר הלכה, הליכות עולם בהנהגה טובה, שאז וזכרהו, שיזכור בכל עת בדברים טובים שלמד עמו. 'כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל ונכפר להם הדם', שלא יענשו ח"ו עבור שנשפך דם נקי בעונותיהם, והטעם כמו שנאמר 'וכשלו איש באחיו', ופירש"י ז"ל: 'וכשלו איש באחיו, בשביל אחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערבין זה לזה, עכ"ל. והיינו מחמת שישאר חלק ה' משורש האחדות כגוי אחד גוף אחד. והישמח משה (תפילה למשה ק"י) פירש לפ"ז הפסוק 'תבוא כל רעתם לפניך, ועולל למו כאשר עוללת על כל פשעי', ע"ש.

וזה שאמר הכתוב שלא [תשימו קרחה, והיינו להתאבל] משום ד'בין עיניכם על 'המת', [דאין האבילות על המת], דזה לא שייך בכם 'כי בנים אתם לה' אלקיכם', שזה כאילו הולך לבית אביו, רק העיקר כנזכר לעיל להורות תשובה 'כי עם קדוש' משורש האחדות, [דכל ישראל ערבין זה לזה], ולכן העיקר לעשות תשובה 'והלך לפניך צדקך', כן נראה לי.

ועל כן תני 'ניקב' הלב, וכן בשאר, משום שמעשה הנקיבה אסורה, ולא מה שהיא עכשיו נקובה, אבל בנקובת הגרירת ופסקות הוושט כיון דשחיטה לא מהני בהו, א"כ אין האיסור על שעת נקיבה לבד, רק משום שהיא עכשיו נקובה, ולא מהני בה שחיטה.

לע"נ הג"ד דוד וועסלי ב"ד בדין אליהו י"א צ"כ טבת

בזאת תדע. במדרש רבה (שמות ט:ט): הדא הוא דכתיב 'הן אל ישגיב בכוחו מי כמוהו מורה', בנוהג שבעולם בשר ודם שהוא מבקש להביא רעה על שונאו, פתאום מביא עליו עד שלא ירגיש בו, והקב"ה הוא מתרה לפרעה על כל מכה ומכה כדי שישבו בו, הדא הוא דכתיב 'בזאת תדע כי אני ה', ע"כ. ויש להבין מה שהתרה השי"ת בפרעה כדי שידע כי אני ה', וכן כתיב 'למען תדע' וגו', 'בעבור תדע' וגו', וכי מה יהיה מזה אשר גם פרעה הרשע ידע ה'. והענין, דהנה יודע דכמו שיש עשר ספירות קדושות, כן בזה לעומת זה יש עשר כתרין דמסאבותא, ועל זה באו העשר מכות על המצרים כדי להחליש ולהשפיל העשר כתרין דקליפה, ואז יעלה ויגבר עשר כוחות קדושה, על דרך מה שנאמר 'אמלאה החרבה', אם מלאה זו חרבה זו, ועי"ז יוכל

(סנהדרין קא.) וכי מאחר שלא שם, רפואה למה, ע"ש. ולפי האמור יש לומר 'כי המחלה אשר שמתו במצרים' שהיו מצד הדין והגבורה, 'לא אשים'. ומה שאשים באיזה פעם, הוא מחמת ש'אני ה' רופאך' שהם באים לרפואה ולטובה וכו"ל. וכאשר האדם תוקע זאת בלבו, יוכל לזכות לבחינת אמת שהוא נגד פרשת בא, ועל כן נכתבו בפרשת בא איזו מצוות, כי אזי יוכל להיות כלי לקבלת עול מצוות.

ויש לרמז השש פרשיות אלו במה שנאמר 'וחרב פיפיות בידם, לעשות נקמה בגוים'. ד'חרב פיפיות בידם' נגד פרשת שמות שנכתבו בו שמות השבטים שהם כלל התורה, כידוע מה שכתבו שיש בתורה ששים ריבוא אותיות, והיינו שכמה אותיות מתחלקין לחלקים, והם כנגד ששים ריבוא שורשי נשמות ישראל. 'וחרב פיפיות' מרמז על תורה, כי הוא החרב פיפיות בידינו להנצל מהמזיקין ע"י עסק התורה (ברכות ה.), וכבר אמרנו דאף שהחמיר בזוה"ק (ח"א רי"ט): ומנע התשובה על חטא פגם הברית, מ"מ ע"י תורה מתכפר, ועל דרך שאמרו בבני עלי (ראש השנה יח.) 'בזבח ומנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר בתורה'. 'לעשות נקמה בגוים' מרמז על פרשת וארא שנכתב שם הנקמה פרשת ול.

ממצרים, כדי שיתנו ישראל ג"כ לב לשוב בתשובה ושב ורפא לו.

לבוא לכל אחד מישראל האתערותא והזכירה בהשי"ת כדי שיוכל לגאול אותם. גם כאשר יראו מכות מצרים, יפול על ישראל הפחד, ועי"ז יבוא להם אתערותא. ולזה נכתבו שבע מכות בפרשה זו, [נגד שבע מדות], ושלוש מכות בפרשת בא בפני עצמן, נגד השלוש ראשונות. וזה שנאמר 'למען תדע', היינו למען שיתודע ע"י המכות כי אני ה' שוכן בלב ישראל ע"י המכות, כאשר יתגבר כוחות קדושה. וכן לדורות באלו הששה שבועות שובב"ם, צריכין לתקן אלו המדות מחדש עד יסוד שהם רומזים על שש המדות, דכל פרשה הוא קדושת אותה שבת כיון שנקבעה לקרותה.

לע"נ חיה עלברג ב"ד יהודה זעליג סלוצקר ע"ה י"א צ"כ טבת

וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען אשר גרו בה. וכתב רש"י: לאברהם בפרשת מילה נאמר אני קל שדי. ויש לומר בהקדם לפרש מה שאמר משה לפני הקב"ה 'למה זה שלחתני', ומה היתה תשובת ה' אליו. דהנה בזמן היות בני ישראל בגלות במצרים, טעו וחשבו כי אי אפשר להיות חשוב ומכובד בעיני המצרים אם יהיו מופרשים ומובדלים בארץ גשן ויתנהגו בדת יהודית, ועל כן עזבו את ארצם ויתערבו במצרים ותמלא הארץ אותם. אמנם באמת טעו, כי אדרבה, כל זמן שהם יושבים לבד בארץ גשן לא היה להם גלות, רק לאחר שנתערבו בין המצרים והלכו בבתי טיטראות שלהם, אז נתקיים בהם 'ויקוצו מפני בני ישראל'. ועל דרך זה פירש החתם סופר מאמר הכתוב 'עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב', דהן 'עם לבדד', אם כלל ישראל שוכן 'לבדד' ואינו מתערב בין האומות,

מכון מורשת הגר"ח

הופיע

כרך נוסף מסדרת

חידושי רבינו חיים הלוי

על הרמב"ם

עם מורשת הגר"ח

כרך שני

כולל מבוואות, ציונים, עיונים, כותרות, מקורות ומילואים

מהדורה מושקעת ומורחבת

בכרך זה הופיעו:

- הלכות חמין ונצה • נדרים • שמיטה וייבל • ביאת מקדש • תמידין ונוספין

כרך שלישי - נמצא בשלבי עריכה

כמו כן הופיעו בהדפסה שניה כרך הראשון שנתקבל בחיבה יתירה בעולם התורה כולל הלכות:

- תפילין • שבת • יבום וחליצה • מאכלות אסורות • תרומות • קרבן פסח • מעילה

להשיג בכל עניות הספרים המובחרות הפצה ראשית

בארץ: ספריית - אחים נשלה • בחו"ל: עם הספר - לעווין

מכון מורשת הגר"ח • moresheshagrich@gmail.com

ספר מנחה חדשה להרה"ק רבי ברוך פנחס מסקאליע זי"ע שכתב בהקדמת הספר בזה"ל:

ואקוה לה' מי שיחזיק ספר זה בביתו ובפרט מי שילמוד בו, כי זכות של תיבת "בראשית ברא" יגן עליו שיהיה לו רפואה לכל אבריו, כי "ברא" לשון רפואה. וזכות אבותי הקדושים יגן עלינו ועל כל ישראל, שירפא לכל גופינו ויסלח לכל עווננו, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה דינו.

בראשית. נ"ל בעזה"י ע"פ מאמרם ז"ל "בעשרה מאמרות נברא העולם" (אבות פ"ה מ"א) - פירשו המפרשים תשעה "ויאמר", ו"בראשית" נמי מאמר (ר"ה לב א וחגיגה כא ב, וכ"כ רש"י ורמב"ם ורבינו יונה ומאירי ורשב"ץ אבות שם). והנה ידוע כי עשרה מאמרות הם נגד עשר ספירות הקדושות (פירושי סידור התפילה לרוקח עמ' תקכז; ר"י אבן שועיב שבועות [ד"ה וכבר חברו]). וזה שמרומז בתורה הקדושה **ישראל בראשית** [כלומר, לחבר סיום התורה עם תחלתה], במילואו כזה: **יוד שין ריש אלף למד בית ריש אלף שין יוד תיו** - בגמט' י' פעמים **מאמר**, ונשאר **צ"ד**. מרומז על מה שאמרו ז"ל: "הולוא במאמר אחד יכול להבראות, אלא וכו', וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות" (אבות שם). וצ"ד הנשאר מרומז על **צדיק** וכמבואר, והבן.

בראשית. ומתרגם בחוכמה (תרגום ירושלמי בראשית א א). נ"ל בעזה"ה, כי **ברא** של בראשית בחילוף א"ט ב"ח דרבי חייא [המובא בסוכה דף נ"ב ע"ב ברש"י ז"ל] הם אותיות **חטף**, וחטף ידוע דהיא חכמה, וד"ל.

שפתיים, דאם יראה פרעה שאין בידו לרפאות את עצמו, איך ישמע אליו. אבל באמת אין זה קושיא, דכן מצינו כמה פעמים כעין מה שאמרו רבנו חיי ומזוני לאו בזכותא תליא אלא במזלא, וכמו שמצינו דאלישע ואלהו הנביא היו צריכים לבקש מזונם מן הצרפתית ומן השונמית, דאע"ג דהם עשו כמה וכמה מופתים, מ"מ לא היה בידם להביא לחמם לעצמן, דאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.

כי ידבר אליכם פרעה לאמור תנו לכם מופת. שמעתי ממ"ה ישראל הלוי נ"י בשם הצדיק [בעל אוהב ישראל] מאפטא זצ"ל, דקשה מה הלשון תנו 'לכם'. אך הענין, כי משה ואהרן ידעו עומק כוונת פרעה ראש סט"א אשר יקטרג ויאמר איך אפשר שיצאו ממצרים, והלא 'הללו עובדי עבודה זרה והללו

וכו', כקטרוג שבקריעת ים סוף, ולכן יאמר פרעה תן מופת וסימן לדבריך, דאיך אפשר שיהיה הגאולה, הלא הם עובדי ע"ז. וע"ז השיב לו השי"ת 'כי ידבר אליכם וגו' תנו לכם מופת, ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין, הרי מטה אין בו יצה"ר, ושם הקדוש חקוק עליו, אבל כשנפל לפני פרעה ראש סט"א, נעשה לתנין, שהוא שורש ראש הסט"א ר"ל, על אחת כמה וכמה בני ישראל אשר רצוננו לעשות רצונך, אך כמה שנאמר 'ויתערבו בגוים', וערות מצרים גורם, וכמו שאמרו רצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה ושיעבוד מלכות. משא"כ אם יצאו ממצרים, והיו ראשים ומנהיגים זקני ישראל אמיתיים, אז ואתה תחזה מה בין ישראל למצרים.

ובספר שפתי צדיקים מצאתי בשם הרב דאפטא בשם הרה"ק רבי אלימלך זצ"ל, כי באחיזת עינים וכישוף, העושה אותו בעצמו יודע שקרו, ורק רוצה לרמות זולתו, אז המופת הוא רק לגבי אחרים, אבל העושה ע"י אלקות, המופת הוא גם בעיני העושה, דגם בעיני תמוה על הנס. ופרעה חשבם דזה נעשה ע"י כישוף, וזה 'תנו לכם' לעצמכם מופת, שלא תרמו עצמכם, (ע' באוהב ישראל).

ועוד אפשר לומר, דפרעה הוא ברשעתו מתחילתו ועד סופו, וכמו שאמר מי ה' אשר אשמע בקולו, וזה דייקי 'לכם', כי יצחק בכם ולא יבקש אפילו מופת, אלא יאמר אמרו לי איזה דבר מטעה אתכם.

לע"ה הרה"ק ר' לוי יצחק ב"ר ישראל גוטסרמאן מסיראטשין זצ"ל י"א כ"ג טבת

וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים. פירש"י זה אחד מעשרה קל וחומר שבתורה. וברא"ם שם כתב וז"ל, ומה שלא השיבו ה' על זה, מפני שכבר כתוב למעלה 'ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה', שזו היא פרכתו של ק"ו, דאיכא למיפרך מה לישראל שכן היה להם קוצר רוח, ודין היה להם שלא ישמעו, אע"פ שהוא לטובתם, תאמר לפרעה שאין לו קוצר

אז 'שכון' בטח. אבל 'ובגוים', אם חושב עצמו להתדמות לאומות, אז 'לא יתחשב', כי אדרבא בזה הוא יעורר שנאה, עכ"ד.

וכן אנו רואים בזמנינו כאשר יש ליהודי התמנות גדול, ואף אם הוא מהיושבים ראשונה במלכות בבית מחוקקים, רובם שוכחים מקור מחצבתם לעשות למען טובת אחיהם, ורוצים עי"ז להתקרב לאומות. אבל הם טועים, כי גם האומות רוצים שכל אחד יקיים אמונתו, ואדרבא ע"י שמתקרבים להם, מעורר שנאה.

וזה כונת הכתוב בסוף מגילת אסתר 'וכל מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדלת מרדכי וגו' הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס, כי מרדכי היהודי משנה למלך וגדול ליהודים ורצוי לרוב אחיו דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל

זרעו, ויש לדקדק על הפסוק 'כי מרדכי היהודי', הלא זה שייך לגדולת מרדכי, ומקומו למעלה לפני מה שאמר 'הלא הם כתובים על ספר דברי הימים'. אמנם יש לומר כי הכוונה, שגם ענין זה כתוב בספר דברי הימים 'כי מרדכי היהודי', היה בבחינת 'היהודי', כי היה 'היהודי' גם בהיותו קרוב למלכות, וגם שם 'היה דורש טוב' אל אחיו היהודים. וגוף ענין זה נכתב 'בספר דברי הימים למלכי מדי ופרס', כי גם בעיני האומות נחשב מי ששומר על דתו ועוזר לאחיו, וההיפוך בהיפוך, מי שרוצה להתקרב אליהם ומסיר עול תורה מעליו, הרי הוא מביא אותם לידי שנאה.

ובזה נבא לביאור מה שאמר משה לפני ה' 'למה זה שלחתיני, דחשב משה שבשביל שהוא אינו בקי בחכמת ובלשון מצרים כראוי, על כן אינו חשוב שיפעל לטובת אחיו, על כן אמר 'למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתיני', דהיה יותר טוב אם היה ה' שולח מי שבקי במנהגי ונימוסי המלכות. ולזה השיב לו השי"ת למשה 'וארא אל האבות וגו' וגם הקימותי את בריתי אתם', אף שהיו כגרים ולא תושבים 'לתת להם את ארץ מגוריהם אשר גרו בה', עם

כל זה הקימותי אתם את בריתי גם כשהיו כגרים, והכי נמי לא יזיק אם אין אתה בקי בלשונם. ולזה הוסיף רש"י ואמר בפרשת מילה נאמר כך, דמילה הרי הוא הסימן המובהק המבדלת בין ישראל לאומות, והוא סימן קבוע שלא יתערבו ישראל בין האומות, ואז אמר הקב"ה לאברהם פרשה זו להורות כי אדרבא ע"י ההתבדלות יזכו להגאל מהם, וחלילה ההיפוך בהיפוך.

לזכות מ.ב.פ. לעשירות והצלחה בכל מעשיו. **ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים.** קשה דהא כבר אמר בפרשת שמות 'כי כבד פה וכבד לשון אנכי', ולמה נכפל כאן. ונראה דהענין הוא כמו שאמרו 'קשטו עצמך תחילה ואח"כ אחרים' (ב"מ ק"ז), לכן בכל מופתים כאלו, חשב משה שיאמרו לו, אם בעל מופת אתה, מדוע אתה כבד פה, מקודם רפא את עצמך. ולכן ביקש מרע"ה כמה פעמים על זאת ואמר 'איך ישמעני וגו' ואני ערל

הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע אמר:

כל מי שידליק נר לעליו נשמתו - ר' אברהם יהושע העשיל ב"ר שמואל - אעשה לו טובה. (אוצר ישראל).

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה'ק כהדרת הרה"צ מ'אראד זצ"ל

ארייברענגען יאט חטא אין אייערע קינד

דורך א שטיין ביי קברי צדיקים

וואס טוהט מכן דורות ישרים:

- א ת"ח וירש וואס טוהט עס שוין אסאך יאהרן צו העלפן אידן. וועט עס טוהן פאר אייער יעדע פריוואט. בנאמנות. קאפידיענעלע.
- יעדע נאמען איז א באזונדערע שטיין. באזונדערע עבודה און תפילות פאר א לעבעדיגע מיט גליט אלעס ווערט געטוהן מיט גרויס איבערגעבענע קייט. מיט כוונה. במתינות. אויף האט עס די ריכטיגע כח.
- משרייבט די נאמען נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלות און סיי נאכדעם אויף ווי אלע שיערות. די שטיין בלייבט אין דעם אויפזען פאר 2 וואכן.
- זאגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין. ביי די ריכטיגע צייטען.

דוקא אויף דעם מקובל'דיגע אופן און פון מכן דורות ישרים וועט מען ווי עס ווערט דערמאנט אין ווערטער פון אריה'ק זצ"ל (אפגינגען זיין הארץ צו אירשקייט), שיהתקל לבו לשמש לטובה (ס'רעישט די נאמען געטוהן), וזאת מלאים (וועטט זעהן וועגן אנגעזען), מיקען עס געבען פון מעשה.

פאר פרטים רופט-טקסט מכן דורות ישרים

917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com

צופרידענע עלטערען פון מכן דורות ישרים זאגן:

מיי קינד איז געווארען א אנדערע מענטש. ער לערנט מיסר. ער וויל ענדיגען א מסכתא.

מיי זון בערט מיר יודעט מיר אויף 5 מינוט פאר סוף זמן קריאת שמע.

מיי ציחק האט ארויסגע'ייגט א פילטעד.

אויף האב קיין געהאט קיין מנוחה פאר דעם. נישט וויסנדיג וואס מיי בתוך שנה.

כהאב גענוה'דיגען ווען תפילות מיט מיינע קינדער נאכען מנדב זיין פאר מיי חבר'ס קינד.

לפי דברי המדרש יש לומר, דבשלושה חדשים אלו, עמד מלך החדש וזה מלך מצרים, ובכל מקום דכתיב 'מלך מצרים', הכוונה למלך החדש, ובכל מקום דכתיב 'פרעה', היינו המלך הישן. והנה מלך מצרים החדש, היה לו ממשלה בלתי מוגבלת, כי ההמון האמין שאם יפטרו מבני ישראל, ירשו כל המסחר והטובה שהיה לבני ישראל, או שעל כל פנים כשתפקע סבלנות בני ישראל ויתקוממו נגד המצרים, אז יוכלו לעשות פרעות ולשלוש רכושם. אך בני ישראל צעקו על הנעשה להם, ובעד בצע כסף, מצאו להם ג"כ מליצים עד שהוכרחו לצמצם החוק שעל כל פנים יוכלו עמוד בו. ובראות ההמון שאין בחידושו של המלך החדש שום תועלת, התחילו להציקו, וגם 'פרעה' המלך הישן לא שקט מלחפש עליו עלילות. ואז נתחכם אותו המלך החדש להעיק לבני ישראל בדרך סוד, באופן שלא יוכלו לטעון בני ישראל נגדו מאומה.

וזו שאמר הכתוב 'ויקרא מלך מצרים למילדות', ד'מלך מצרים' היינו המלך החדש אמר זאת רק למילדות, כדי שיהא הדבר בסוד (ע' אוה"ח הק'). אך המילדות שבקשו לבטל הגזירה לגמרי, ראו לנכון לגלות הדבר באזני פרעה מלך הקדום שביקש איזה דבר להשניא על ידו את המלך החדש בעיני ההמון, ובעבור זה יבטל הגזירה. ופרעה פירסם שהמלך החדש איננו נקי כפים, ואינו חושש מאומה לטובת העם, וגם נותן ידו לרוצחי נפשות נקיים עבור כסף פדיון שניתן לו מאבות הילדים שלא יומתו ילדיהם. ונעשה שוב צעקה ושערוריה במדינה בהוודע להמוני הארץ כי גם מלכם אשר הקימו להם, לא לטובתם ידרוש, וע"כ הוכרח מושל החדש לפרוש ממלכותו לטובת פרעה, ואז הוכרח פרעה לפרסם בפומבי שכל מה שהם רוצים יסכים עמהם, וכמו שאמרו במדרש שם, ואז החזירו את פרעה למלכותו, והמלך החדש נשאר רק בתור משנה. ובזה מובן מדוע מפרשת המילדות ואילך לא תמצא שום 'ציווי', רק בשם 'פרעה', ולא 'מלך מצרים'.

ובזה יובן לנכון הכתוב: 'ויקרא מלך מצרים למילדות העבריות, ויאמר להן מדוע עשיתן הדבר הזה, ותחיינ את הילדים', ויש לבאר מה הלשון 'מדוע עשיתן הדבר הזה', ולא אמר מה ואיזה דבר. אך לדברינו הכוונה שהוכיחם על שגילו סודו, וזה 'מדוע עשיתן הדבר הזה', ועוד אמר 'מדוע עשיתן את הילדים'. אך הן שכבר היו בטוחים שפרעה יעמוד על צידם, לא השיבו אותו כלום, רק 'ותאמרנה המילדות אל פרעה, והיינו דאמרו דאנחנו נשיב על השאלה לפרעה.

אבל פרעה גזר גזירה זאת לכולם גם על המצרים, שכל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, כדכתב רש"י, וזה שאמר הכתוב 'ויצו פרעה לכל עמו' שוה לכולם, גם 'לאמר' שיהא בפרסום רב כגזירת מלכותו. ובזה נבין מה שאמר הכתוב סוף פרשת שמות: 'ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל פרעה, דתביב 'ויאמרו' לכאורה אינו במקומו, הדו"ל 'ואחר באו משה ואהרן אל פרעה ויאמרו'. אך לדברינו הפירוש, דמנהג המלכות שהרוצה

רוח ויש לו לשמוע אע"פ שהוא לרעתו. ומשה רבינו ע"ה כשדן הק"ו הזה מתחילה, לא ידע שהסיבה שלא שמעו היה הקוצר רוח והעבודה קשה, ולכן דן אותו, והכתוב מעיד ואומר שהסיבה שלא שמעו היתה מחמת קוצר רוח, ובזה נפרך הק"ו של משה, עכ"ל.

ו"ל לענ"ד דלענין זה באמת נכתב זה בתורה, כדי שיהיה מזה הוראה לסנהדרין שלא יענישו מן הדין מחשש פירכא, שהרי אדון הנביאים דן ק"ו והיה עליו פירכא, וא"כ ל"ש שאין לו לשאר אדם לסמוך על ק"ו להעניש עליו מחשש שמא יש עליו פירכא.

ושוב ראיתי שכיוונתי בזה לדעת הפמ"ג במפתחותיו לספר שושנת העמקים שכתב וז"ל: הן בני ישראל וגו' ואין ישמעני. ובאמת פירכא הוא, שלא שמעו מקוצר רוח, ועיין כלל א' עכ"ל. וכוונתו למה שהביא בכלל א' בשושנת העמקים דטעמא דאין עונשין מן הדין מחשש פירכא. (בית האוצר מערכת א-י כלל נ"ו אות ז"ד).

הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם. במדרש רבה כאן: בכל מקום הוא מקדים משה לאהרן, ובמקום אחד הוא אומר 'הוא אהרן ומשה', מלמד ששקולים זה כזה. והנה באבות דר' נתן (פ"ז) אמרו: חכם אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו בחכמה ובמנין, זה משה, שנאמר 'וידבר אהרן את כל הדברים אשר דיבר ה' אל משה', כך אמר משה אפשר שאדבר במקום שאחי גדול ממני עומד שם, לפיכך אמר לו לאהרן דבר, ע"כ. [וקשה דאיך אמר משה 'אחי גדול ממני', הרי אמרו דשניהם שקולים].

ונראה הכוונה, דמשה לענותותו חשב שאהרן גדול ממנו, אבל באמת היו שניהן שקולים. ועוד יש לומר, דהאי 'גדול ממני', [אין הכוונה גדול במדרגתו], אלא הכוונה בשנים, והכוונה פשוטה לכיבוד אח הגדול בשנים כמבואר בכתובות (דף קג), וקאי על תיבת 'ובמנין' שהזכיר תחלה שם, ויהיה פירושו בשנים. ויומצא ראייה מזה לדעת האומר דהא דאין ב"ד יכול לבטל את דברי ב"ד חבירו אא"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין, ד'ובמנין' הכוונה בשנים. ואולם ק"ק דא"כ משי ראייה ממה, דילמא אח שאני מיש בו חיוב כיבוד כשגדול בשנים, משא"כ מחכם אחכם חבירו שאינו אחיו מנ"ל שלא ידבר בפניו אם הוא גדול ממנו בשנים, ויש ליישב. (בית האוצר מערכת א-ה כלל כ"א).

לע"נ הגד' נתן נטע ב"ר אשר נטקין זצ"ל י"א צ"ט ס"ו סבת

פרעה, ומלך מצרים. יש לעיין מדוע משנה הכתוב כמה פעמים מ'פרעה', ל'מלך מצרים'. ואולי יש לומר לפי מה שאמרו (שמו"ר א:ח): רבנן אמרי למה קראו 'ויקם מלך חדש', והלא פרעה עצמו היה, אלא שאמרו המצרים לפרעה בא ונזדווג לאומה זו, אמר להם: שוטים אתם, עד עכשיו משלהם אנו אוכלים והיאך נזדווג להם, אלולי יוסף לא היינו חיים. כיון שלא שמע להם, הורידוהו מכסאו שלשה חדשים, עד שאמר להם: כל מה שאתם רוצים הריני עמכם. והשיבו אותו, לפיכך כתיב 'ויקם מלך חדש', ע"כ.

מפרש הריטב"א דהיינו ששימש תלמידי חכמים יותר. (ג) הראב"ד (עדות פ"א מ"ה) פירש, ש"גדול במנין" היינו בשנים. וכוונת רבינו כאן הוא כשיתת הראב"ד.

ב נחלקו הראשונים מה הפירוש של גדול 'במנין', ויש בזה כמה פירושים: (א) הריטב"א (ע"ז ז. בפי השני, והביאו בש"ך י"ד ס"ס רמ"ב) ובהגהת אשר"י (ע"ז סימן ג') כתבו, דקאי על מנין התלמידים, והיינו או שיש לו תלמידים הרבה, או שרוב התלמידים אומרים כמותו. (ב) בפי' הא'

לכנוס אל המלך, בראשונה נכנס אצל שר הפנים ומספר לו בקשתו, ואם מוצא שנוחוץ להכניסו פנימה, אז ירשה להכניסו למלך. וכמו כן משה ואהרן הוכרחו מקודם לכנוס אל 'מלך מצרים'. וזה כוונת הכתוב 'ואחר באו משה ואהרן' למלך מצרים, ואח"כ 'ויאמרו אל פרעה'.

וזה דכתיב 'ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים נלכה נא דרך שלשת ימים', והוא לא רצה לשמוע להם, כדכתיב 'ויאמר אליהם מלך מצרים למה משה ואהרן תפריעו את העם ממעשיו', היינו מלאכת המלך, על כן אמר להם מלך מצרים נלך אל פרעה ונשאל דעתו. אבל פרעה חשב שאינו יאות להקפיד על ביטול מקצת מלאכה (עיין בצרור המור ותמצא סיוע גדול לדברינו), לכן בבואם אל פרעה, השיב להם הן אמת כי על הפסד קצת מלאכה לא היה מונע אותם, אך הן 'רבים עתה עם הארץ', היינו שהיום שורר רוח ההתקוממות, וההמון רוצה להתרברב ולהתגדל על מושלו, 'והשבתם אותם מסבלותם', היינו כאשר נמלא בקשתם, לא יתנו לנו תודה בעד זה, אדרבה יאמרו רפה ידי המושל, ולא ירצו לסבול שוב שום עול מלוכה, וככדי לדכא כל אפשרות התקוממות בעודנה בתחילתה, 'ויצו פרעה וגו' לא תאסיפון לתת תבן' וגו', 'פרעה' דוקא, כי הוא הגזר, ולא 'מלך מצרים'.

ובזה מובן מה דכתיב 'ויגד למלך מצרים כי ברח העם', ופירש"י אקטורין שלח עמהם. וקשה בדמדרש (ילק"ש בא רמז ר"ח) איתא שאמר להם פרעה 'הרי אתם בני חורין, הרי אתם ברשותכם', ומדוע א"כ שלח עמהם אקטורין, בשלמא אח"כ בהודע לו שהם תועים בדרך וסגר עליהם המדבר, חשב שמאליהם רוצים לברוח, וה' לא צוה רק על ג' ימים במדבר. אבל תיכף ביציאתם, חשבו שרצון ה' לשלוח אותם בני חורין וכן עשה, וא"כ אקטורין למה לו. אבל לדברינו נחא, ד'מלך מצרים' הידוע בגודל שנאתו לבני ישראל

יותר מ'פרעה', לא הסכים לשחרורו, והוא שלח באמת אקטורין, וכשהניח לו ה' מקום לטעות שהצדק אתו, אז הרעיף כל מצרים על מעשה 'פרעה' שגרם להם הפסד עצום שבני ישראל ברחו עם כל ההון שהשאלום, ועיד"ז 'ויהפך גם לבב 'פרעה' לרדוף אחריהם.

ואף כי נראה דזה פירוש מחודש, אבל כבר כתב הרשב"ם (ריש וישב) וז"ל: ואף אני שמואל ברבי מאיר

חתנו נתוכחתי עמו (-רש"י) והודה לי שאלו היה פנוי היה צריך לעשות פירושים אחרים לפי הפשטות המתחדשים כל יום.

לכות מ.פ.פ. ע.י. להצלה בכ"ע

וידעתם כי אני ה' אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים והבאתי אתכם אל הארץ. סידר ענין הידיעה כי ה' הוא המוציא אותם ממצרים, אצל 'והבאתי אתכם אל הארץ', בא ללמדם שתנאי קודם למעשה ביאתם אל הארץ, היא הידיעה כי לא בכחם ובעוצם ידם יצאו ממצרים, ואלמלא לא הוציאים הקב"ה משם, גם בניהם ובני בניהם היו נשארים עבדים למו לבני חם. והתבוננות זו תהיה להם מלמד להועיל שיאמינו בה' ויבטחו בישועתו,

כי גם בכניסתם לארץ, ה' ילחם להם עם העמים היושבים שם ולא ייראו ולא יערצו מפניהם, וכדכתיב 'כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם, זכור תזכור את אשר עשה ה' אלקיך לפרעה ולכל מצרים וגו', כן יעשה ה' אלקיך לכל העמים אשר אתה ירא מפניהם. והמרגלים שלא העלו השקפה זו על הדעת, המיטו עליהם רעה ועל כל הדור ההוא שנמשך אחריהם.

לכות מ.פ.פ. ע.י. להצלה בכ"ע

אם פגם החטא הוא בנשמה. יש לעיין אם האדם חטא מי נפגע, הנשמה או הרוח, או הנפש, דהא באדם יש ג' חלקים: נפש רוח ונשמה. ובאורות הגר"א (דף קצט) כתב: הנשמה אין לה חטא כלל, והיא מסתלקת מן האדם קודם החטא, ואפילו קודם מחשבה של חטא היא מסתלקת. וכל החטאים הוא בנפש, שהיא מתלבשת כולה כקליפה, וזה 'נפש כי תחטא', אבל הרוח אינו מסתלק ואינו מתלבש, אלא נפגם, עכ"ד. הרי שיעקר מה שנפגם זהו הנפש והרוח, אבל הנשמה מסתלקת אפי' קודם המחשבה של החטא.

וצע"ג, שהרי בנוגע לגגולים כתב הגר"א (שם דף קלח), וז"ל: הנשמה אף שבע"כ תסבול עוונותיו, מכל מקום לא יאבד לנצח, שיתוקן בגלגול, כמו שכתב 'פעמים שלוש עם גבר', משא"כ הגוף שאינו מתוקן בגלגול, תשבר לנצח, והוא דומה לכלי חרס שצריכין שביירה, דכיון שנשבר אין לו תקנה, עכ"ל. ולפי שהבאנו מהגר"א שהנשמה מסתלקת עוד לפני מחשבה של חטא, א"כ כיון שאינה חוטאת כלל אפילו במחשבה, איך הנשמה תסבול עוונותיו, הרי אינה חוטאת כלל, ולא שייכת לחטא.

ויש ליישב, דהנה הגר"א (דף קצט) כתב: ככל שהאדם מוסיף מעשים טובים,

מתחדש לו נשמה אחרת, וכל הראשונים בטלים אליו, וזהו סוד שהראשונים היו להם שמות הרבה, בכל פעם שם אחר, כי כל נשמה יש לה שם אחר כידוע, עכ"ל. וצ"ב מה הכוונה דכל שהאדם מוסיף מעשים טובים מתחדש לו נשמה אחרת. ונראה שיש ב' סוגי נשמות: א) הנשמה שהאדם נולד, בזה 'הנפש' נכנסה תחילה כבד, ואח"כ 'הרוח' שהוא בלב, ו'הנשמה' שהיא במוח,

**הבטחת האבני נזר זי"ע
אם ילמדו בספרים שלי, אהיה למגן ולעזר גם אחר
פטירתי ממש כמו בחיים**

מתכווננים אנו להוציא לאור עולם ספר
'הגדרות אבני נזר על התורה'
ליקוט מגליונות 'מליצי יושר'
מי שרוצה להנציח שמו בהספר, או לזכות להבטחת בעל
האבני נזר זי"ע, יתקשר למערכת
gilyonmy@gmail.com 732-510-0560

ומשם מתפשט הנשמה למטה עד הלב, ומשם מתפשט הנשמה עד הכבד, ומקושרים יחד, וזהו הנשמה שבאה מתוך הלידה. ב) נשמה עליונה שאינה נכנסת בתוך המוח, אלא מסייע מלמעלה, וע"י הנשמה עליונה, השכינה שורה בגוף, ואם אין השכינה שורה בנשמה, אין הנשמה שורה בגוף.

זאת אומרת שרק צדיק גדול זוכה לנשמה עליונה שאינה נכנסת במוח אלא מלמעלה, וזה כוונת הגר"א ככל שהאדם מוסיף מעשים טובים מתחדש לו נשמה אחרת, וכל הראשונים בטלים אליו. זאת אומרת שמקודם יש לאדם נפש רוח ונשמה שזה נוצר בכח הלידה, ויש נשמה גבוהה מלמעלה שבאה רק אחרי זיקוק וזיכוך הנשמה שבמוח, ואז זוכה לנשמה עוד שבאה מלמעלה, [ועל אותה נשמה עליונה אמרו דהיא מסתלקת קודם שאדם חוטא, אבל הנשמה שהאדם נולד, נשאר עמו גם בשעה שחטא]. (שו"ת סי' ל"ח).

מאמר מספר צפנת פענח להרה"ק מופת הדור רבי אליהו גריידיץ זי"ע שכתב דמסוגל מאמר זה להינצל מאויבים

וז"ל: וכפי הזריעה (-לכוין בתפילה הכוונות שכתוב במאמר זה) יש לילך בטח שכן יהיה בעזרת השי"ת הצמיחה מזה. ואולי יהיה סיעתא דשמיא שיהיה עוד הרבה תועלת יותר ממה שאני משער, ויקיים בזה כעין מה דכתיב 'זירע יצחק בארץ הוא וימצא בשנה הוא מאה שערים ויברכהו ה'.

[אות ט"ו]: וכן חזינו מהא דאמרו בסנהדרין (דף צ:): [דבזמן שצר מלך ארם על שומרון, והיה רעב גדול בארץ, ואמר אלישע דיהיה שבע גדול, כדכתיב: 'ויאמר אלישע שמעו דבר ה' וגו' כעת מחר סאה סלת בשקל'. וכתבי: 'ויען השליש את איש האלהים, ויאמר, הנה ה' עושה ארובות בשמים, היהיה הדבר הזה?' והשיב לו אלישע: 'ויאמר, הנך רואה בעיניך, ומשם לא תאכל'. דאתה תראה שאכן יהיה שבע גדול, אבל לא תאכל משם, כי תמות. וכתבי: 'ויהי לו כן, וירמסו אותו העם בשער וימת'. ואמרה הגמ' שם דחזינו מכך דהקב"ה מתנהג במדה כנגד מדה. שבדבר שכפר בו - בו עצמו נידון. שלא אכל משם, ונרמס ברגלי הבאים לקנות התבואה]. ומקשה הגמרא: 'ודילמא קללת אלישע גרמה ליה שימות', שהרי קיללו אלישע, דאמר רב יהודה אמר רב קללת חכם, אפילו על חנם היא באה.

וקשה דהוי ליה להגמ' להקשות דאיך עבר אלישע וקילל אותו. אלא ודאי, כיון דבמה שאמר אלישע 'הנך רואה בעיניך ומשום לא תאכל', דתלה על כל פנים שיהיה ודאי זול, ואז תהיה כן, [אבל אם לא יהיה למחר 'סאה סולת בשקל', אז לא ימות], שוב מותר, [כיון דזה קללה על תנאי]. א"כ גם הכא במאמר של רבה בר בר חנה כן הוא, דכיון שהתפילה הראשונה באמרו 'אהיה אשר אהיה', [שמתפלל שגם בעת שנמצא תחת רשות של הרשע, לא יוכל להזיק לו], וכן בתפילה השניה 'יה' [שמתפלל שיצא תחת רשות של הרשע], הרי אם יודע הקב"ה שעולם לא יכאיב ליה הרשע עוד, ולא יקום עליו, אז אין צריך יותר [דאין צריך עוד להוסיף התפילה השלישי של ה' צבאות', שיהיה לו מפלה], ודי [בתפילות] הראשונה [והשניה], שוב מותר, [כיון דזה על תנאי]. והלא על דרך היה היה הקללה לסוטה, דאמרו בקידושין (דף סב.) 'אם לא שטית, הנקי. ואם שטית, חנקי', והיינו קללה בתנאי], רק שם נאמר בהדיא ובתנאי כפול [דהקללה הוא בתנאי, ולא רק ברמז]. על כל פנים מבואר שאין להקפיד איך שיאמר [היינו בלשון תפילה או בלשון קללה, כי קללה שאינה מוחלטת מותר]. [המשך בשבוע הבא].